

การพัฒนาทักษะการเขียนของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา
โดยกระบวนการสะท้อนคิดและหลักคิดโยนิโสมนสิการ*
DEVELOPMENT OF WRITING SKILLS OF STUDENTS IN HIGHER
EDUCATION LEVEL BY USING THE REFLECTION PROCESS AND
YONISOMANASIKARN PRINCIPLE

ฐานันดรวิทย์ ศรีสยาม*, สมเกียรติ สุทธินรากร

Thanatrawe Srisiam*, Somkiat Suthinarakorn

สถาบันอาศรมศิลป์

Arsom Silp Institute of the Arts, Thailand

*Corresponding author E-mail: rawija@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการเขียนของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา 2) พัฒนาทักษะการเขียนสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ด้วยกระบวนการสะท้อนคิดร่วมกับหลักคิดโยนิโสมนสิการ และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการเขียนสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการวิจัยในชั้นเรียน โดยเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ผล โดยจัดระบบข้อมูลและหาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่มีลักษณะเป็นภาพรวม กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาคณะสื่อสารมวลชนมหาวิทยาลัยรามคำแหง ชั้นคณะ (ปี 1-ปี 4) จำนวน 20 คน เก็บผลการวิจัยด้วยการสังเกตของผู้วิจัย รายการที่สังเกตประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของนักศึกษา การฟังอย่างตั้งใจ การสะท้อนแลกเปลี่ยนในชั้นเรียน ความสนใจของนักศึกษาขณะทำกิจกรรม ความร่วมมือในกลุ่ม การอภิปรายและแสดงความคิดเห็น

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการเขียนของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา พบว่า เหตุผลสำคัญที่ส่งผลต่อการเขียนมี 3 ด้าน คือ 1) ทศนคติเชิงลบต่อตนเองของผู้เขียนที่มองว่าตนไม่มีคุณค่าหรือความสามารถพอที่จะเขียน 2) ด้านกระบวนการคิด การจัดลำดับเรียบเรียงเรื่องราวเพื่อถ่ายทอดเป็นการเขียนที่ตรงประเด็น และ 3) ด้านเทคนิคการเขียน เช่น การเลือกใช้สำนวนในการเขียน การเลือกใช้คำ

และภาษาในระดับที่เหมาะสม เทคนิคการผูกเรื่อง เป็นต้น ทั้งนี้เนื้อเรื่องที่จะเขียนเป็นจุดสำคัญที่ทำให้ผู้ที่อยากเขียนไม่สามารถเริ่มต้นได้ เหตุผลทั้ง 3 ด้านจึงส่งผลซึ่งกันและกัน

2. การพัฒนาทักษะการเขียนสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาด้วยกระบวนการสะท้อนคิดร่วมกับหลักคิดโยนิโสมนสิการ พบว่า การสะท้อนคิดนำไปสู่การยอมรับเรื่องราวเปิดใจเปิดสมอง เกิดการเรียนรู้ภายในตนเองทำให้เกิดความตระหนักรู้ถึงคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง หลักคิดโยนิโสมนสิการเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การตั้งคำถามในกระบวนการคิดเป็นเสมือนตัวกรองความคิด (filter) ให้ชัดเจนขึ้น ทำให้เห็นข้อมูลที่เป็นเหตุเป็นผลเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน สามารถช่วยในเรื่องการเขียน คือ คลี่คลายทัศนคติเชิงลบที่มีต่อตนเองและทำให้ผู้เรียนสามารถจัดลำดับความคิดนำข้อมูลมาสู่การเรียบเรียงเรื่องราวในงานเขียนได้

3. แนวทางการพัฒนาทักษะการเขียนสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา พบว่า การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้เกิดการสะท้อนคิดใคร่ครวญภายในตนเองด้วยรูปแบบการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา และเนื้อหาเพื่อนำมาใช้เป็นจุดตั้งต้นของการเขียนควรเลือกเรื่องหรือประสบการณ์ที่ใกล้ตัวนักศึกษาเพื่อเชื่อมโยงการสะท้อนคิดใคร่ครวญในตนเอง ทำให้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ อย่างเป็นลำดับขั้นตอน สอดคล้องต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ในความต้องการและความสนใจ

คำสำคัญ: กระบวนการสะท้อนคิด, หลักคิดโยนิโสมนสิการ, พัฒนาทักษะการเขียน

Abstract

This research aims to: 1) examine the writing problems of students in higher education, 2) develop their writing skills by using the reflection process combined with the Yonisomanasikarn principle, and 3) propose guidelines for improving writing skills in students in higher education level. This is a classroom action research study using qualitative research methods for data collection and analysis. The target group consists of 20 students from Years 1 to 4 in the Faculty of Mass Communication at Ramkhamhaeng University.

The results showed that:

1. Three main issues affecting students' writing were identified; 1) Negative self-perception, where students see themselves as unworthy or incapable writers; 2) Difficulties in organizing ideas and presenting them coherently in writing; and 3) A lack of effective writing techniques, such as word choice, language appropriateness, and story development. These issues are interrelated and often hinder students from beginning their writing.

2. In terms of skill development, the use of the reflection process alongside the Yonisomanasikarn principle helped students open their minds and engage in deeper self-learning. Reflection encouraged students to develop an internal awareness of values, while the Yonisomanasikarn principle served as a cognitive tool, promoting clear, logical, and connected thinking. This approach helped reduce negative self-perceptions, enabling students to better organize their thoughts and express them in writing.

3. Guidelines for writing skill development highlight the effectiveness of a participatory learning environment. Critical classroom discussions, drawing on personal life experiences, and focusing on experience analysis as a foundation for writing foster internal motivation and enhance student engagement in the learning process.

Keywords: Reflection Process, Yonisomanasikarn Principle, Writing Skills Development

บทนำ

การอ่านและการเขียนเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในกระบวนการเรียนรู้ เป็นคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ของเด็กไทยในศตวรรษที่ 21 งานเขียนที่ดีเกิดจากกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ (Critical Thinking) ก่อนจึงจะถ่ายทอดออกมาเป็นงานเขียน ผ่านการลำดับเรื่องราวที่ชัดเจน เป็นเครื่องมือที่ใช้กระตุ้นให้เกิดกระบวนการทางความคิดและนำความรู้เดิมมาใช้อย่างทอดเป็นตัวอักษรที่สามารถสื่อความให้ผู้อ่านเข้าใจได้ (สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2561)

จากการสำรวจความสามารถด้านการเขียนของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา การศึกษาความสามารถในการเขียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า ความสามารถในการเขียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่า นักศึกษามีความสามารถในการเขียนที่ควรได้รับการพัฒนา เมื่อพิจารณาในส่วนของการเขียนเรียงความพบว่า ยังขาดความชัดเจนและรายละเอียดของเรื่องตลอดจนรูปแบบการเขียนและการใช้ตัวสะกดได้ (จิรวัดน์ เพชรรัตน์, 2560)

การเขียน เป็นวิธีการสื่อสารรูปแบบหนึ่งของมนุษย์เป็นกระบวนการนำออกของความรู้ ความรู้สึกนึกคิด ทศนคติ ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ถูกนำเข้าผ่านผัสสะ การรับรู้ ความจำ กระบวนการคิด-การไตร่ตรอง แล้วตกผลึกหรือตกตะกอนนอนก้นภายในตัวของผู้เขียนเอง ถ่ายทอดออกมาเป็นงานเขียนประเภทต่าง ๆ ข้อมูลที่ได้จากการเรียนรู้ในชั้นเรียน จากการอ่าน หรือจากประสบการณ์ชีวิต การสร้างงานเขียนต้องผ่านกระบวนการ 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การคิดอย่างเป็นระบบ เกิดการวิเคราะห์-สังเคราะห์ข้อมูล และเรียบเรียง ซึ่งเป็นการคิดขั้นสูง ก่อนที่จะ

นำมาสู่ขั้นตอนที่ 2 คือการเขียนออกมาเป็นตัวอักษร ในขั้นตอนนี้ผู้เขียนจำเป็นต้องมีความรู้ในสำนวนโวหาร การพรรณนาความ การบรรยาย รูปแบบการเขียน เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจสารที่ผู้เขียนต้องการสื่อให้ได้มากที่สุด ความรู้ส่วนนี้จะได้มาจากการอ่านและการฝึกเขียน การเขียนจึงเป็นทักษะที่ต้องใช้การฝึกฝนทั้งกระบวนการคิดเพื่อให้เกิดความชำนาญ ว่องไวและเชื่อมโยงข้อมูลได้เป็นอย่างดี ร่วมกับการฝึกเขียนบ่อย ๆ เพื่อให้เกิดความคล่องของการนำข้อมูลมาใช้

การสะท้อนคิดเป็นเครื่องมือหนึ่งในการสร้างให้เกิดกระบวนการตกผลึกความรู้ภายในของคน อันเป็นความรู้ซ่อนเร้น จากการผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต บทเรียน เป็นสิ่งที่อธิบายว่า ทำไมถึงเกิด ทำไมถึงเป็นเช่นนั้น ซึ่งเป็นการอธิบายเหตุการณ์และเงื่อนไขที่เกิดขึ้นซึ่งไม่ใช่เป็นเพียงแค่เรื่องเล่า แต่ต้องมีคำอธิบายที่มีคุณค่าและสามารถนำไปปฏิบัติต่อได้ ซึ่งหากนักศึกษามีทักษะของการจัดการความรู้หรือข้อมูลภายในตัวเองแล้วก็น่าที่จะเป็นผู้ที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวประสบการณ์ของตนเองเป็นความรู้ที่เปิดเผย และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันกับผู้อื่นเกิดเป็นความรู้ข้างนอก จนนำไปสู่ความรู้ใหม่ ในลักษณะของเกลียวความรู้ที่จะหมุนเกลียวไปเรื่อย ๆ เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นได้อย่างเป็นลำดับขั้นตอนด้วยเช่นกัน (อุทัยทิพย์ เจียวิวรรธน์กุล, 2554) ได้

การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสะท้อนคิด พบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสะท้อนคิดเป็นการพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียนให้มีการคิดอย่างเป็นระบบ สามารถวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ไม่พึงประสงค์ได้ และทำให้มีความเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีกระบวนการและรวดเร็วกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การสะท้อนคิดจึงช่วยทำให้เกิดการดึงข้อมูลมาใช้ในขั้นตอนการขมวดความคิด การตกผลึกความรู้ เป็นทักษะที่สำคัญและเชื่อมโยงต่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (กัตตมกล พิศแลงาม, 2561)

ในแนวทางของการศึกษาเชิงพุทธ ได้มีองค์ความรู้ที่ถูกถ่ายทอดมากกว่า 2500 ปี ที่เรียกว่า “โยนิโสมนสิการ” วิธีโยนิโสมนสิการแบบต่าง ๆ เป็นเครื่องมือสร้างนิสัยใหม่ให้แก่จิตทำให้เกิดปัญญามุ่งให้เกิดความรู้เข้าใจตามเป็นจริงตรงตามสภาวะแท้ ๆ เน้นที่การขจัดอวิชชา ทำให้ความคิดและการวินิจฉัยเรื่องราวต่าง ๆ ชัดเจนตรงไปตรงมาตามความเป็นจริง เท่าความจริง พอดีกับความจริง (พระราชวรมนี ประยุทธ์ ปยุตโต, 2551)

การพัฒนาแบบฉบับศึกษาบันทึกลงโดยใช้แนวคิดโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนากระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการเป็นวิธีการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น พูดเป็น ทำเป็น ซึ่งวิธีการสอนแบบนี้เป็นวิธีการดึงศักยภาพของผู้เรียนมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด หรือพูดอีกอย่างหนึ่งว่าเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ศักยภาพทางปัญญาให้เต็มที่ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านความรู้และทักษะอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี เน้นการบูรณาการให้ผู้เรียนได้คิดอย่างเป็นระบบ จนสามารถเรียนรู้และสร้างความรู้เองได้ (สุดใจ ขาประเสริฐ และคณะ, 2558)

กระบวนการสะท้อนคิดและหลักคิดโยนิโสมนสิการ จึงเป็นเครื่องมือการคิดอย่างเป็นระบบและมีความสอดคล้องกันในเป้าหมายของกระบวนการคิด เน้นความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างสิ่งหนึ่งสู่สิ่งหนึ่งอย่างเป็นระบบ เป็นการเรียนรู้แบบองค์รวมที่ผู้เรียนต้องเห็นทุกสิ่งครบทุกมิติ เป็นการเชื่อมโยงระหว่างความคิดและข้อมูล ที่สำคัญยังเชื่อมโยงกับจิตใจ

งานวิจัยนี้จึงสนใจใช้กระบวนการสะท้อนคิดและหลักคิดโยนิโสมนสิการ เป็นแกนในการพัฒนาทักษะการเขียนของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาและดำเนินกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อฝึกจัดลำดับความคิด มีการคิดอย่างเป็นระบบ สามารถเรียบเรียงข้อมูลและเขียนสื่อความ เพื่อช่วยพัฒนาทักษะการเขียนสำหรับนักศึกษา ให้สามารถถ่ายทอดเนื้อหาที่ต้องการสื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการเขียนของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา
2. เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ด้วยกระบวนการสะท้อนคิดและหลักคิดโยนิโสมนสิการ
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการเขียนสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาคณะสื่อสารมวลชนมหาวิทยาลัยรามคำแหง ชั้นคณะ (ปี 1-ปี 4) ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 20 คน ใช้เวลาในการวิจัยระหว่างเดือนกรกฎาคม - ตุลาคม 2561

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Action Research) โดยเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการเก็บข้อมูล และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลจากการสะท้อนของนักศึกษา (Self-Reflection) และกิจกรรมสะท้อนคิดในห้องเรียน (Group Reflection) การสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Focus Group Interview) การสังเกตในชั้นเรียน และข้อมูลจากบันทึกการเรียนรู้ของนักศึกษา ร่วมกับการเขียนของนักศึกษา นำมาจำแนกและจัดระบบข้อมูลหาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่มีลักษณะเป็นภาพรวม (Holistic View) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของปรากฏการณ์ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงซึ่งกันและกัน

ผู้วิจัยใช้การสังเกตเก็บข้อมูลด้วยตนเอง (Observation) มีผู้ร่วมสังเกตการณ์และบันทึกระหว่างการจัดการเรียนการสอน 1 คน (Note Tacker) โดยมีประเด็นการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน รายการที่สังเกตประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของนักศึกษา การฟังอย่างตั้งใจ การสะท้อนแลกเปลี่ยนในชั้นเรียน ความสนใจของนักศึกษา ขณะทำกิจกรรม ความร่วมมือในกลุ่ม การอภิปรายและแสดงความคิดเห็น และวัดผลคุณภาพงานเขียนของนักศึกษาด้วยองค์ประกอบงานเขียนที่ดี ได้แก่ การเรียบเรียงลำดับเหตุการณ์ การเชื่อมโยงเรื่องราวที่สอดคล้องกันเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน

กระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้ออกแบบให้ห้องเรียนมีกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม (Participatory Learning) เกิดการจัดการเรียนรู้เป็นวงกลมที่สามารถวนได้หลายรอบในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการ เพื่อสำรวจปัญหาการเขียน ค้นหาความสัมพันธ์สาเหตุของปัญหาการเขียนของนักศึกษา เพื่อนำไปสู่การออกแบบการเปลี่ยนแปลง ลงมือปฏิบัติและประเมินผลการเรียนรู้

โดยมีแนวทางจัดการเรียนรู้เพื่อเก็บข้อมูล 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 สำรวจปัญหาการเขียนของนักศึกษา (Investigate) ขั้นตอนที่ 2 วางแผน (Plan) แก้ไขปัญหา ขั้นตอนที่ 3 ลงมือปฏิบัติตามแผน (Action) โดยมีกิจกรรม 3 กิจกรรม เพื่อแก้ปัญหการเขียนด้วยการฝึกกระบวนการคิดอย่างใคร่ครวญ ฝึกคิดอย่างเป็นขั้นเป็นตอน และนำข้อมูลของตนเองที่ได้มาถ่ายทอดเป็นงานเขียนประเภทความเรียง และขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบผลการปฏิบัติและสะท้อนผลการแก้ปัญหา (Observe And Reflection)

เมื่อสิ้นสุดกระบวนการในแต่ละกิจกรรม นักศึกษาได้เขียนบันทึกสะท้อนการเรียนรู้ และพูดสะท้อนแลกเปลี่ยนความรู้สึกละสิ่งที่ได้เรียนรู้ของตนเองร่วมกันกับเพื่อนในชั้นเรียน ซึ่งสะท้อนผลใน 2 ลักษณะ คือ การสะท้อนตนเอง (Self Reflection) และการสะท้อนผลในระดับกลุ่ม (Group Reflection)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการเขียนของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยกระบวนการสะท้อนคิดและหลักคิดโยนิโสมนสิการ มีผลการวิจัยดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายในงานวิจัย

นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 11 คน (ร้อยละ 55) และเพศชาย จำนวน 9 คน ส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 31 ปี (ร้อยละ 70) จำนวน 14 คน มีอายุมากที่สุด 46-50 ปี (ร้อยละ 5) จำนวน 1 คน ที่เหลือมีอายุระหว่าง 31-45 ปี (ร้อยละ 23) จำนวน 5 คน

สำหรับวุฒิการศึกษาชั้นสูงสุด ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และ ปวช. (ร้อยละ 35) จำนวน 14 คน วุฒิการศึกษาต่ำสุดมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ร้อยละ 15) จำนวน 3 คน สูงสุดระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 5) จำนวน 1 คน ที่เหลือเป็นวุฒิการศึกษาระดับ ปวส. (ร้อยละ 10) จำนวน 2 คน (เนื่องจากมหาวิทยาลัยรามคำแหงจัดการเรียนการสอนในรูปแบบตลาดวิชา รายวิชาที่ทำวิจัยนี้จึงมีนักศึกษาที่เป็นแบบ Pre Degree ร่วมเรียนได้)

1. ปัญหาการเขียนของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

เหตุผลสำคัญที่ส่งผลต่อการเขียนมี 3 ด้าน คือ 1) ทักษะคิดเชิงลบต่อตนเองของผู้เขียนที่มองว่าตนไม่มีคุณค่าหรือความสามารถพอที่จะเขียน รู้สึกลัวว่าการเขียนเป็นความสามารถพิเศษเฉพาะตัวเกิดขึ้นได้ในเฉพาะคนเท่านั้น 2) ด้านกระบวนการคิด การจัดลำดับเรียบเรียงเรื่องราวเพื่อถ่ายทอดเป็นการเขียนที่ตรงประเด็น สามารถเริ่มต้นเรื่อง เล่าเรื่อง และจบเรื่องได้ 3) ด้านเทคนิค

การเขียน เช่น การเลือกใช้สำนวนในการเขียน การเลือกใช้คำและภาษาในระดับที่เหมาะสม เทคนิคการผูกเรื่อง เป็นต้น

“การสื่อความไม่ชัดเจนวกไปวนมา เขียนเองอ่านแล้วงงเอง วิธีเขียนสื่อสารไม่จับใจ คำศัพท์ไม่หลากหลาย”

“ไม่สามารถเขียนจับประเด็นสำคัญให้คนอื่นเข้าใจในสิ่งที่คิดได้ และวิธีการเรียบเรียงคำในการเขียน แมสเซจของเรื่องที่ไม่สามารถสื่อสารได้ชัดเจน”

เหตุผลด้านที่ 1 และ 2 นั้น อยู่ในขั้นตอนของการสร้างเนื้อเรื่องหรือเนื้อหางานเขียน ส่วนเหตุผลด้านที่ 3 เป็นด้านเทคนิคการเขียนและการฝึกฝนทักษะการเขียน ซึ่งเป็นความรู้ในสำนวนโวหาร การพรรณนาความ การบรรยาย กลวิธีการเขียน เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าถึงสารที่ผู้เขียนต้องการสื่อได้มากที่สุด ความรู้ส่วนนี้ ผู้เขียนจะได้มาจากการอ่านมากและการเขียนมาก ทั้งนี้เนื้อเรื่องที่จะเขียนเป็นจุดสำคัญที่ทำให้ผู้ที่อยากเขียนไม่สามารถเริ่มต้นได้ เหตุผลทั้ง 3 ด้านจึงส่งผลซึ่งกันและกัน

2. การพัฒนาทักษะการเขียนสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาด้วยกระบวนการสะท้อนคิดร่วมกับหลักคิดโยนิโสมนสิการ

อุปสรรคสำคัญในการเขียนคือ ไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นเขียนอะไรก่อนหลัง แม้รู้ว่าเป้าหมายของการเขียนนั้น เขียนขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ใดและต้องเขียนในรูปแบบใด การจัดลำดับความคิดและการเรียบเรียงข้อมูลที่มีในตัวผู้เขียนเป็นกระบวนการทางความคิดซึ่งต้องอาศัยกระบวนการใคร่ครวญด้วยตนเองอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Self-Reflection) กระบวนการสะท้อนคิดนำไปสู่การยอมรับนับถือตนเองและผู้อื่น เปิดใจ เปิดสมอง เกิดการเรียนรู้ภายในตนเองทำให้เกิดความตระหนักรู้ถึงคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง เมื่อเกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (Group Reflection) ทำให้เข้าใจยิ่งขึ้นว่าประสบการณ์ของคนแต่ละคนนั้นไม่มีถูกผิดล้วนเป็นความรู้ที่เกิดขึ้นเฉพาะตน มีเพียงความต่างของการใช้ชีวิตเท่านั้นที่ทำให้แต่ละคนมีประสบการณ์มากน้อยไม่เท่ากัน ทำให้ทัศนคติเชิงลบต่อตนเองของผู้เขียนที่มองว่าตนไม่มีคุณค่าหรือความสามารถพอที่จะเขียนลดลง

ผลจากการวิจัยพบว่า กิจกรรมใคร่ครวญตนเองและกิจกรรมฟังจากผู้อื่นเพื่อสะท้อนเติมเต็ม ทั้ง 2 กิจกรรมทำให้เกิดกระบวนการสะท้อนคิดภายในตัวนักศึกษา เป็นกระบวนการที่เกิดจากการเรียนรู้จากสิ่งที่ฟังและเป็นกระบวนการที่สำคัญของการจัดการความรู้และการเรียนรู้ภายในตนเอง

“ตอนที่เป็นคนเล่า ก็รู้สึกว่าจะต้องรู้จักตัวเองให้ชัดก่อนว่าเราจะเล่าเรื่องอะไร? ประเด็นของสิ่งที่อยากเล่าคืออะไร? พอต้องเล่าเรื่องเพื่อนก็ต้องลำดับใหม่ว่าเพื่อนเล่าอะไรมา”

“พอได้ฟังสิ่งที่ A เล่าถึงตัวเอง สิ่งที่ทำให้มอย้อนตัวเอง คือ เราเริ่มต้นจากการทำให้คนอื่นยอมรับ อยากเป็นคนที่มีประสบการณ์สำเร็จจึงเลือกที่จะเรียน (กายภาพบำบัด) ในตอนนั้น”

หลักคิดโยนิโสมนสิการเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การตั้งคำถามในกระบวนการคิดเป็นเสมือนตัวกรองความคิด (Filter) ให้กระจ่างใส ทั้งคำถามภายในตนเองและคำถามเพื่อจัดลำดับชั้นความคิดโดยสามารถแยกแยะ วิเคราะห์ถึงประเด็นปัญหา สาเหตุของประสบการณ์ของตนเองที่เกิดขึ้น จากการวัดผลคุณภาพงานเขียนของนักศึกษาพบว่า สามารถร้อยเรียงเรื่องราวได้สอดคล้องเป็นเหตุเป็นผลเชื่อมโยงกัน เกิดบทสรุปข้อคิดของตนเองที่ได้จากประสบการณ์ชีวิต แล้วถ่ายทอดข้อมูลออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรที่มีคุณค่าต่อผู้อ่าน

ผลจากงานวิจัยนี้พบว่า ในกิจกรรมฝึกลำดับร้อยเรียงเรื่องราว เพื่อฝึกคิดอย่างเป็นขั้นเป็นตอนใช้เทคนิควิธีการถอดบทเรียนแบบเล่าเรื่อง (Story Telling) ด้วยการเขียนผ่านเครื่องมือสายธารชีวิต (The River of Life) สามารถช่วยร้อยพันประสบการณ์และทวนสอบความทรงจำให้กับนักศึกษาได้ง่ายขึ้น เป็นตัวช่วยทำให้นักศึกษาเห็นภาพรวมของชีวิต โดยใช้ประสบการณ์ในชีวิตตั้งแต่เด็กถึงปัจจุบันมาเป็นโจทย์ เพื่อให้เกิดการใคร่ครวญเกี่ยวกับตนเองอย่างมีวิจารณ์ญาณในขั้นตอนนี้ ทำให้ได้งานเขียนชิ้นที่ 1 ของนักศึกษาซึ่งเป็นการเขียนแบบเรื่องเล่าทำให้ได้โครงเรื่องหรือ Plot ของเรื่อง เพื่อนำไปสู่งานเขียนชิ้นที่ 2 ซึ่งเป็นความเรียง

กิจกรรมวิเคราะห์เหตุของผลเพื่อนำข้อมูลของตนเองที่ได้มาถ่ายทอดเป็นงานเขียน ด้วยเทคนิคเส้นเวลา (Timeline) และปิรามิดค้นหาลึกซึ่งอ้างอิงจากแนวคิดภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg Theory, Virginia Satir) และปิรามิดแห่งความรู้ (Knowledge Pyramid, Hideo Yamazaki) ร่วมกับหลักคิดโยนิโสมนสิการมาเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การตั้งคำถามในกระบวนการคิดให้ได้มาซึ่งคำตอบจากโครงเรื่องและข้อมูลที่ได้เขียนไว้แล้วในสายธารชีวิต เพื่อให้เรื่องเล่านั้นมีเนื้อหาและข้อมูลที่มีความลึก ลงรายละเอียด ลำดับเหตุการณ์หรือเหตุผลที่มาที่ไป จากโจทย์ที่ว่า “เราได้เรียนรู้อะไรจากชีวิต” ทำให้ได้บททวนเพื่อหาสาเหตุที่แท้จริงประกอบเรื่อง

“การตั้งคำถามในสิ่งที่เกิดขึ้นทำให้ได้คิด เห็นตัวเองลึกขึ้น วิธีการคิดแบบโยนิโสมนสิการช่วยให้การตั้งคำถามง่ายขึ้น”

“หลักนี้ทำให้เราได้วิเคราะห์ตัวตนข้างในของเราได้ถึงแก่น รวมไปถึงสามารถเชื่อมโยงกฎของเหตุและผลซึ่งเป็นกฎธรรมชาติได้ละเอียดมาก”

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ทั้งการสะท้อนคิดและหลักคิดโยนิโสมนสิการร่วมกันจึงสามารถช่วยในเรื่องการเขียนได้ กล่าวคือ ช่วยคลี่คลายทัศนคติเชิงลบที่มีต่อตนเองของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถจัดลำดับความคิดภายในตนเอง สามารถมองเห็นแก่นแท้ของเรื่องราวต่าง ๆ ได้ชัดเจนมากขึ้น นำข้อมูลที่มีมาสู่การเรียบเรียงเรื่องราวในงานเขียนได้

ในด้านผลการวิเคราะห์งานเขียนของนักศึกษาประเภทความเรียงพบว่า

1) นักศึกษาสามารถเขียนให้เห็นแนวคิดสำคัญ หรือประเด็นสำคัญ หรือแก่นเรื่องที่ ต้องการนำเสนอให้แก่ผู้อ่านได้ อ่านแล้วเข้าใจได้ มีความสำคัญ จุดเปลี่ยน จุดวิกฤติ เหตุการณ์สำคัญ มีที่มาหรือแรงบันดาลใจ ของประสบการณ์นั้น ๆ ที่หยิบยกขึ้นมาเขียนถึง

2) นักศึกษาสามารถเขียนเนื้อหาของเรื่องโดยแสดงให้เห็นถึงลำดับของเรื่องราวได้อย่างสอดคล้องกันมีที่มาของเรื่อง ฉาก เหตุการณ์สำคัญและบทสรุป และมีการใช้กลวิธีการเขียนที่ทำให้เกิดความน่าสนใจและความประทับใจ เช่น มีการเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นจริง ยกตัวอย่างเหตุการณ์หรือบรรยากาศจริงประกอบในการเล่าเรื่อง มีการขยายความ อธิบายความ ให้เหตุผลหรือยกตัวอย่างเรื่องเล่าเพื่ออธิบายขยายความ

3) นักศึกษาสามารถเขียนวิเคราะห์สิ่งที่เกิดขึ้นในเนื้อเรื่องอันเป็นความรู้ที่จะเกิดประโยชน์แก่ผู้อ่าน บอกเหตุและผลที่สอดคล้องกัน มีทัศนเชิงวิเคราะห์ต่อเหตุการณ์นั้น ๆ

3. แนวทางการพัฒนาทักษะการเขียนสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

กระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม (Participatory Learning) ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภายในตนเอง โดยจัดห้องเรียนให้เกิดการสนทนาเชิงวิพากษ์ (Critical Discourse) ซึ่งเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ที่สำคัญภายในตนเอง (Self-Transformation) โดยมีข้อมูลนำเข้าเป็นความรู้หรือประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับฟังแลกเปลี่ยนจากเพื่อนร่วมชั้นมาสังเคราะห์ร่วมกับเหตุการณ์ที่ตนเคยประสบ ทำให้เกิดการตกผลึกทางความคิดใหม่หรือข้อสรุปใหม่ที่จะพัฒนาตนเองต่อไป การยกเอาประสบการณ์ในชีวิต (Life Situation) มาเป็นประเด็นในการเรียนรู้และมุ่งวิเคราะห์ประสบการณ์เป็นเนื้อหาหลักเพื่อนำไปสู่การเขียนช่วยส่งเสริมแรงกระตุ้นในการเรียนรู้ซึ่งเกิดจากตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ

กระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เกิดวงจรการเรียนรู้ภายในที่ไม่มีวันจบสิ้น เป็นกระบวนการส่งเสริมต่อความรู้ของตนเองร่วมกับประสบการณ์ของผู้อื่น ซึ่งส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แบบองค์รวม (Holistic Learning) ที่ให้ความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ภายในตนเอง การประมวลผลความรู้ด้วยการใคร่ครวญอย่างแยกกาย และการนำเข้าข้อมูลการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ ทดลองทำ และพัฒนาเป็นทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning)

ผลจากงานวิจัยนี้ นักศึกษาได้ฝึกทักษะกระบวนการคิดใคร่ครวญเกี่ยวกับตนเองอย่างมีวิจลณญาณ และสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์เป็นความรู้ใหม่ของตนเอง โดยใช้กระบวนการนำเข้าและส่งออกเป็นกระบวนการธรรมชาติของการเรียนรู้และสะท้อนให้เห็นการอ่านข้างในตัวเองได้ของนักศึกษา ซึ่งเป็นพื้นฐานความสามารถในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการสร้างบัณฑิตที่มีสมรรถนะและคุณภาพต่อการปรับตัวเท่าทันโลกในยุคปัจจุบัน (BANI World) ที่เต็มไปด้วยความเปราะบาง คลุมเครือ ไม่แน่นอน ความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ไม่เป็นเส้นตรงและเข้าใจได้ยาก ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต แนวทางการพัฒนาทักษะการเขียนสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาจึงควรให้ความสำคัญต่อรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาทักษะการคิด และวิธีการส่งเสริมกระบวนการคิดเพื่อนำไปสู่การเขียน

อภิปรายผล

กระบวนการจัดลำดับความคิด เพื่อเรียบเรียงข้อมูลและเขียนสื่อความ ต้องอาศัยทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การถ่ายทอดออกมาเป็นงานเขียน การคิดอย่างโยนิโสมนสิการทำให้เกิดการเรียนรู้ภายในของผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องต่อกระบวนการสะท้อนคิดที่จะต้องมียุทธศาสตร์ทบทวนและไตร่ตรองด้วยตนเอง และใช้ประสบการณ์ของตนในการต่อยอดการคิดและกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นภายใน

การพัฒนาการเขียนจึงไม่ควรมุ่งเป้าแต่เพียงทักษะการเขียนเท่านั้น ผู้สอนควรให้ความสำคัญต่อกระบวนการคิดซึ่งเป็นจุดตั้งต้นของการสร้างสรรค์งานเขียนด้วย กระบวนการคิดที่เป็นระบบมีวิจารณ์ญาณช่วยเสริมให้การถ่ายทอดแนวคิดออกมาเป็นงานเขียนที่ดีขึ้น

การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยกระบวนการสะท้อนคิดและหลักคิดโยนิโสมนสิการ พบว่า

1. ปัญหาการเขียนของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั้ง 3 ด้าน มีความสัมพันธ์และส่งผลซึ่งกันและกัน ดังที่ ชัยมัยกร แสงกระจ่าง กล่าวว่า การเขียนเป็นกระบวนการนำเสนอหรือเป็นการส่งออกจากตนเองไปสู่ผู้อื่นโดยมีตัวอักษรเป็นสื่อกลาง การเขียนจึงเป็นทักษะที่สามารถฝึกฝนได้ ธรรมชาติมนุษย์มีความเป็นองค์รวมทั้งหมด ความคิดและความรู้สึกสัมพันธ์ต่อความสามารถในการลงมือทำ การคลี่คลายทัศนคติเชิงลบที่มีต่อตนเองจึงเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะเปิดประตูไปสู่การเริ่มต้นที่จะเขียน การแสดงตัวอย่างให้นักศึกษาเข้าใจความหมายของ “ความรู้” เห็นความแตกต่างของประสบการณ์ซึ่งนำไปสู่ความรู้ที่แตกต่างหลากหลายเป็นกุญแจสู่การอ่านตัวเองข้างใน (ชัยมัยกร แสงกระจ่าง, 2561) เช่นเดียวกับจอห์น วอร์เนอร์ ว่า “... เมื่อเราเขียนเราต้องใช้ความทรงจำและความรู้ที่มีทั้งหมดมาประมวลผลเป็นข้อมูล ขั้นตอนของการเขียนจะต้องใช้การสังเคราะห์ความรู้ที่มี เป็นอีกหนึ่งทักษะที่ต้องใช้การฝึกฝนเป็นอย่างมาก...เราจึงควรให้ความสำคัญกับทัศนคติที่มีต่อการเขียน ทักษะ กระบวนการคิดและความรู้ในการเขียนซึ่งเกิดจากประสบการณ์ภายในตนเองของผู้เขียน” (จอห์น วอร์เนอร์, 2018)

การได้ฟังเรื่องราวของผู้อื่น ทำให้ได้สะท้อนกลับเข้ามาข้างในถึงสิ่งที่ตัวเองคิด เห็นภาพขยายมุมมองของตัวเองที่มีต่อตัวเอง ต่อคนอื่นและสังคมอีกด้วย ทำให้เห็นและเรียนรู้มุมมองที่หลากหลายของผู้อื่น เห็นเหตุผลที่แตกต่างกัน วิธีคิดที่แตกต่างกันจากประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ความเข้าใจตนเองและผู้อื่น (understand) เป็นสิ่งสำคัญในการเขียนซึ่งสอดคล้องกับ เพชรยุพา บุรณศิริจรูญรัฐ ว่า “งานเขียนเป็นศิลปะ ซึ่งเกิดจากจิตวิญญาณ เป็นตัวรู้ที่เข้าใจลึกซึ้ง เป็นการเข้าถึงจิตวิญญาณที่แท้คนที่ฟังคนอื่นได้ฟังคนอื่นเป็น เป็นการปล่อยวาง อัตตาน้อยจะสามารถทำให้บุคคลมองเห็นตนเองและผู้อื่นได้ง่ายขึ้น จนถึงเกิดญาณทัศนะของการหยั่งรู้ การตระหนักรู้ถึงจิตวิญญาณในตนเองจึงจะสามารถสร้างผลงานการเขียนที่มีคุณค่าและมีพลังได้” (เพชรยุพา บุรณศิริจรูญรัฐ, 2564)

2. การพัฒนาทักษะการเขียนสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาด้วยกระบวนการสะท้อนคิดร่วมกับหลักคิดโยนิโสมนสิการ

ขั้นตอนก่อนนำข้อมูล ความรู้ ความรู้สึก ประสบการณ์ที่กระจายในลึนชักของแต่ละคนนั้นมาเรียบเรียงพิจารณาใคร่ครวญอย่างเป็นลำดับได้ เป็นขั้นตอนสำคัญและจำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือ หรือวิธีการบางอย่าง เป็นส่วนเสริมเพื่อให้บุคคลนั้น ๆ สามารถคัดกรองความคิดของตนออกมา กระบวนการเรียบเรียงความรู้และจัดลำดับข้อมูลภายในตัวคน จึงเป็นปัจจัยสำคัญอันดับต้น ที่ต้องพัฒนาให้เกิดทักษะกระบวนการคิดภายในตนเองของผู้ที่จะเขียน วิธีคิดอย่างโยนิโสมนสิการทำให้มีคำถามที่ถูกต้อง เช่นเดียวกับรัตติกกร เหมือนนาตอน และคณะ ที่กล่าวว่า การสะท้อนคิดอย่างเป็นระบบเป็นขั้นตอน จนสามารถกระตุ้นการสะท้อนคิดของนักศึกษาได้อย่างเป็นระบบ จำเป็นต้องใช้คำถามสำคัญที่ทำให้นักศึกษาคิดอย่างลึกซึ้งและเกิดการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติให้ดีขึ้น (รัตติกกร เหมือนนาตอน และคณะ, 2562) สอดคล้องกับ สุดใจ ขาประเสริฐ และคณะ ที่กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณตามหลักโยนิโสมนสิการ โดยใช้การคิดอย่างหลากหลาย คิดสืบสาวหาข้อเท็จจริงทำให้นักเรียนได้ฝึกการคิดในระดับสูง อีกทั้งกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการเป็นการสอนที่ให้ความสำคัญทั้งทางด้านความรู้และคุณธรรม ผู้เรียนจึงสามารถจัดลำดับเรื่องราวได้ดีขึ้น เปรียบเสมือน “การดึงลึนชักชีวิต” ของแต่ละคนออกมา (สุดใจ ขาประเสริฐ และคณะ, 2558)

กระบวนการสะท้อนคิดและโยนิโสมนสิการจะต้องมีหลักคิดทบทวนไตร่ตรองด้วยตนเอง และใช้ประสบการณ์ของตนในการต่อยอดการคิดจนเกิดกระบวนการเรียนรู้ขึ้นภายใน นักศึกษาจึงเข้าใจได้ว่าความรู้ที่ตนมีนั้นสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ออกมาได้ด้วยตนเอง ในรูปแบบการเขียนเป็นเรื่องเล่าความเรียง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ร่วมกับประสบการณ์ชีวิตของผู้อื่น เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญ สอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช ได้อธิบายว่า ความรู้ เป็นสิ่งที่นำไปใช้ไม่หมด ไม่เสียหอย แต่จะยิ่งงอกเงยหรืองอกงามขึ้น...และจะดียิ่งขึ้นถ้าหากผ่านการปฏิสัมพันธ์ของสมองมนุษย์หลายคน เป็นการสร้างความรู้ในการทำงานร่วมกันที่เรียกว่า เรียนรู้จากการทำงานร่วมกัน (Participatory Learning Through Action) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ดีที่สุด (วิจารณ์ พานิช, 2548)

3. แนวทางการพัฒนาทักษะการเขียนสำหรับนักศึกษา จำเป็นต้องพิจารณา 2 ส่วนที่สำคัญ ได้แก่ 1) การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้เกิดการสะท้อนคิดใคร่ครวญภายในตนเอง (self-reflection) ของนักศึกษา กระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม (participatory learning) ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ทำให้เกิดบรรยากาศของการผ่อนคลายและพร้อมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อนในชั้นเรียน เกิดการสนทนาเชิงวิพากษ์ (critical discourse) ซึ่งเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ที่สำคัญภายในตน (self-transformation) และเอื้อต่อการสะท้อนคิดใคร่ครวญ (self-reflection) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เกิดวงจรการเรียนรู้ภายในที่ไม่มีวันจบสิ้น เป็นกระบวนการส่งเสริมเสริมต่อความรู้ของตนเองร่วมกับประสบการณ์ของผู้อื่น และ

2) เนื้อหาเพื่อนำมาใช้เป็นจุดตั้งต้นของการเขียน ควรเลือกเรื่องหรือประสบการณ์ที่ใกล้ตัว นักศึกษา เช่น เรื่องที่ประทับใจ สะดุดความรู้สึก ประสบการณ์ส่วนบุคคล เพื่อเชื่อมโยงการสะท้อนคิดใคร่ครวญในตนเอง (self-reflection) ให้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ อย่างเป็นลำดับขั้นตอน สอดคล้องต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ในความต้องการและความสนใจ (needs and interests) และถือเอาตัวผู้เรียนวัยผู้ใหญ่เป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน (life-centered) การยกเอาประสบการณ์ในชีวิต (life situation) มาเป็นประเด็นในการเรียนรู้ และมุ่งวิเคราะห์ ประสบการณ์ (analysis of experience) ทำให้เกิดแรงกระตุ้นในการเรียนรู้ซึ่งเกิดจากตัวผู้เรียน เป็นสำคัญ (self-directing) และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการคิดโดยมีข้อมูลนำเข้าเป็น ความรู้หรือประสบการณ์ต่าง ๆ มาสังเคราะห์ร่วมกับเหตุการณ์ที่ตนเคยประสบมาหรือข้อมูลใหม่ ทำให้เกิดการตกผลึกทางความคิดเกิดข้อสรุปใหม่ที่จะพัฒนาตนเองต่อไป

สรุป

การเขียนเป็นทักษะที่ต้องใช้การฝึกฝนทั้งกระบวนการคิดเพื่อให้เกิดความชำนาญ ว่องไว และเชื่อมโยงข้อมูลได้เป็นอย่างดี ร่วมกับการฝึกเขียนบ่อย ๆ เพื่อให้เกิดความสันทัดของการนำ ข้อมูลมาใช้ การพัฒนาทักษะการเขียนจำเป็นต้องทำควบคู่ไปกับการพัฒนากระบวนการคิด แนวทางการพัฒนาทักษะการเขียนสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาจึงควรให้ความสำคัญต่อการ ส่งเสริมกระบวนการคิด ทั้งในเชิงรูปแบบการจัดการเรียนรู้และเนื้อหา ขั้นตอน วิธีการที่ส่งเสริม กระบวนการคิดเพื่อนำไปสู่การเขียน และสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อตนเองและการเขียน โดยสร้าง ความเข้าใจความหมายของความรู้และใช้ความต้องการและความสนใจ (Needs And Interests) เป็นตัวตั้งจะเป็นกุญแจเปิดประตูสู่การเริ่มต้นเขียน

อย่างไรก็ตาม หากต้องการพัฒนาความสามารถในการเขียนจำเป็นต้องอ่านให้มากด้วย การอ่านเป็นกระบวนการเรียนรู้ตัวอย่างการเขียนเพื่อเปิดโอกาสของการเรียนรู้ชีวิตในแง่มุมอื่น ๆ และเทคนิควิธีการเขียนสื่อความที่ต่างออกไป การอ่านไม่สามารถแยกออกจากการเขียนได้ เป็น กระบวนการเรียนรู้จากข้อมูลภายนอกเพื่อนำเข้า (Input) ประสบการณ์และเปรียบเทียบกับสิ่งที่มี ภายในของผู้อ่านเอง ใคร่ครวญและพัฒนาสู่การเขียนในรูปแบบของตนเอง จึงควรให้เวลากับการ อ่านเพื่อศึกษารูปแบบตัวอย่างงานเขียนให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. งานวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษากับกลุ่มผู้เรียนระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิดซึ่งเป็น ลักษณะการเรียนที่เป็นชั้นละมีความแตกต่างหลากหลายทั้งด้านอายุของผู้เรียนและวุฒิการศึกษา สูงสุดจึงใช้ประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นโจทย์ในการเขียน สำหรับการนำไปใช้ในผู้เรียนระดับ

อุดมศึกษากลุ่มอื่น ผู้วิจัยเสนอว่าหัวข้อในการคิดและฝึกเขียนควรยึดโยงกับความสนใจและประสบการณ์ร่วมของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม เช่น หัวข้อภาษาดนตรีที่ฉันชอบ-ในกลุ่มนักศึกษาสาขาดนตรีหรือหัวข้อประสบการณ์ครัวออร์ด (Round Ward)-ในกลุ่มนักศึกษาแพทย์ เป็นต้น เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้จากตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ (Self-Directing)

2. เพื่อเกิดความสมบูรณ์ของการเรียนรู้ด้านการเขียน ผู้วิจัยเสนอว่าควรเสริมกระบวนการวิจารณ์งานเขียนเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ต่อยอดและปรับปรุงพัฒนางานเขียนของแต่ละคนได้มากขึ้น

3. โยนิโสมนสิการมีวิธีการคิด 10 แบบด้วยกัน ซึ่งมีความลึกซึ้งและกว้างขวางเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อฝึกหัดกระบวนการคิดโดยหลักคิดโยนิโสมนสิการให้ครอบคลุมทั้ง 10 แบบ เช่น การคิดเพื่อแก้ปัญหา การคิดเพื่อการป้องกันปัญหา เป็นต้น ผู้วิจัยเสนอว่าควรนำโจทย์ในชีวิตแต่ละด้านมาทบทวนและฝึกฝนการเขียนจากการคิดวิเคราะห์ที่มีชั้นความคิดมากขึ้นไปอีก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ทักษะการเขียนและการสะท้อนคิดควรเริ่มต้นตั้งแต่ในระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยจึงเสนอว่าควรมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรการสะท้อนคิดเพื่อนำไปสู่การเขียนที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในช่วงวัยต่าง ๆ ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กัตตกมล พิศแลงงาม. (2561). ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสะท้อนคิดโดยใช้รูปแบบวงจรของ กิบส์ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาภาษาการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศหมวดวิชาศึกษาทั่วไป. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 13(2), 1-14.
- จิรวัดน์ เพชรรัตน์. (2560). ความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 14(3), 49-60.
- ขมัยกร แสงกระจ่าง. (2561). อ่านเขียนเรียนรู้ใจต่อใจ. กรุงเทพมหานคร: คมบาง.
- พระราชวรมนี ประยุทธ์ ปยุตโต. (2551). โยนิโสมนสิการ: วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม (พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย, บทที่ 13), นครปฐม: วัดญาณเวศกวัน.
- เพชรบุพา บุรณ์สิริจรูญรัฐ. (มีนาคม 2564). การอบรมการเขียน. (ฐานัฒนวิทย์ ศรีสยาม, ผู้สัมภาษณ์) รัตติกร เหมือนนาดอน และคณะ. (2562). การพัฒนาการเรียนรู้ผ่านการสะท้อนคิด. วารสารวิจัยสุขภาพและการพยาบาล, 35(2), 13-25.
- วิจารณ์ พานิช. (2548). การจัดการความรู้ ฉบับนักปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ.

สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). แผน
อุดมศึกษาระยะยาว 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: พริก
หวานกราฟฟิค.

สุดใจ ชาประเสริฐ และคณะ. (2558). การพัฒนารูปแบบศึกษاب้นึงโดยใช้แนวคิดโยนิโส
มนสิการเพื่อพัฒนากระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนพยาบาลทหาร
อากาศ. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 26(1), 29-42.

อุทัยทิพย์ เจียวิวรรณกุล. (2554). เอกสารประกอบกิจกรรมถอดบทเรียน: จากแนวคิดสู่การ
ปฏิบัติ. เรียกใช้เมื่อ 15 ธันวาคม 2566 จาก http://www.elearning.ns.mahidol.ac.th/km/data/LO-&-KM/_9__54_NEW.pdf

John Warner. (2018). Why they can't write killing the five-paragraph essay and other
necessities. Johns Hopkins University Press: United States

